

KADINA YÖNELİK ŞİDDET NEDİR?

KADINA YÖNELİK ŞİDDET NEDİR?

Şiddetsiz, eşit ve özgür bir dünya için...

Yazarlar: Kolektif

Bu kitapçık, Kadın Dayanışma Vakfı'nın izni olmadan, kısmen de olsa, fotokopi, film vb. elektronik ve mekanik yöntemlerle çoğaltılamaz; kitapçıktan kaynak göstermek kaydıyla yararlanılabilir.

Ankara, 2018 (Güncellenmiş Baskı)
İlk Basım: 2017

Tasarım: Ceket Medya
www.ceketmedya.com

Baskı: Şen Matbaa
Demirtepe-ANKARA

Sertifika No: 14251

"Bu yayın Avrupa Birliği'nin maddi desteği ile hazırlanmıştır. İçerik tamamıyla Kadın Dayanışma Vakfı sorumluluğu altındadır ve Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir"

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	4
1. Toplumsal Cinsiyet	4
2. Kadına Yönelik Şiddet	5
a. Psikolojik Şiddet	5
b. Fiziksel Şiddet	7
c. Cinsel Şiddet	7
d. Ekonomik Şiddet	8
e. Tek Taraflı Israrlı Takip	9
f. Kadın Ticareti	10
g. Flört Şiddeti	11
h. Dijital Şiddet	12
i. Mobbing (Yıldıрма)	13
3. Kadına Yönelik Şiddet Döngüsü	13
4. Şiddetin Kadınlar Üzerindeki Etkileri	14
5. Şiddetten Uzaklaşmak Neden Zordur?	15
6. Kadına Yönelik Şiddet Hakkında Yanlış İnanışlar	15
7. Şiddete Maruz Kaldığımızda Ne Yapabiliriz?	17

GİRİŞ

Bu kitapçık kadına yönelik şiddet ve şiddetin farklı görünümlerine dair genel bir çerçeve çizebilmek amacıyla hazırlandı. Kadına yönelik şiddet, karşımıza birçok farklı şekilde çıkabiliyor. İçinde yaşadığımız ataerkil toplum, şiddeti normalleştirerek bize aslında baskı ve kontrol içeren birçok eylemi kabullenmemizi öğretiyor. Bu nedenle özellikle en yakınımızdaki erkeklerin davranışlarının şiddet içerdiğini fark etmemiz her zaman kolay olmayabiliyor. Oysa yaşadığımız şeyin şiddet olduğunu fark etmek onunla mücadele edebilmemizin ilk şartıdır. Kitapçıkta şiddet davranışlarından herhangi birine veya birkaçına maruz kaldığınızda ücretsiz sosyal, hukuki ve psikolojik destek için Kadın Dayanışma Vakfı'na başvurabilirsiniz.

1. Toplumsal Cinsiyet

Bireylerin doğuştan sahip olduğu biyolojik, fizyolojik ve genetik özellikleri cinsiyet olarak tanımlarız. Ancak, oğlan veya kız olarak doğmak toplumda bizlere verilen rolleri, sorumlulukları ve bizden beklenen davranışları farklılaştırır. Erken yaşlardan itibaren kadınların ve erkeklerin nasıl davranması ve davranmaması gerektiğini, bizlere yüklenen rolleri ve sorumlulukları içine doğduğumuz toplumdan öğrenmeye başlarız. Bu farklılıklar bizlere kadın ve erkek olmayı öğretir. Toplumsal cinsiyet kavramı, toplumun kadınlara ve erkeklere yüklediği bu farklı rol, görev ve sorumlulukları ifade eder.

Toplumsal cinsiyet rolleri ise, toplumda kadına ve erkeğe yüklenen farklı duygu, düşünce ve davranış kalıplarını tarif eder. Toplamların gelişmişlik düzeyiyle birlikte, farklı dinler, farklı kültürler, farklı toplumsal sınıflar ve farklı tarihsel dönemlerde toplumsal cinsiyet rolleri değişebilir. Örneğin kırsal bir toplumda kadınlar için daha geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri egemenken, kentleşen toplumlarda bu roller esneklik gösterebilir.

Her toplumda var olan toplumsal cinsiyet rollerinin doğuştan geldiği ve bu nedenle değişmez oldukları düşüncesi ise cinsiyetler arasında bu rollerden doğan eşitsizliklerin sorgulanmadan kabullenilmesine neden olur. Erkek egemen toplum tarafından, kadınlardan toplumdaki ikincil

konumlarını karşı çıkmadan kabul etmeleri beklenir. Böylece bir cinsiyetin diğeri üzerinde üstünlük kurmasının, ona baskı ve şiddet uygulamasının önü açılır.

2. Kadına Yönelik Şiddet

Kadına yönelik şiddet, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden doğan ve kadınların toplumdaki ikincil konumlarına dayanarak kadınlara uygulanan her türlü şiddet eylemi ya da tehdididir.

Kadına yönelik şiddet bize fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik zarar veya acı veren/verebilecek her türlü eylemdir. Zarar vermekle tehdit edilmemiz, bir şeyleri yapmaya zorlanmamız ya da yapmak istediğimiz bir şeyi yapmamıza engel olunması, bir yere kapatılmamız da şiddettir. Bunlar sadece kadın olduğumuz için başımıza gelir, biz bir şey yaptığımız ya da yapmadığımız için değil. Nerede olursa olsun bize zarar veren bu tür eylemlere "kadına yönelik şiddet" adı verilir.

Kadına yönelik şiddet evde veya dışarıda gerçekleşebilir. Aynı evde birlikte yaşasak da yaşamasa da aile bireylerimizden, eski ya da şimdiki eşimizden, partnerimizden, sevgilimizden bize yönelen her türlü psikolojik, fiziksel, cinsel veya ekonomik şiddet "ev içi şiddet" olarak ayrıca tanımlanır.

Yaşadığımız şeyin şiddet olduğunu fark edebilmek her zaman kolay olmayabilir; oysaki bu, şiddetle mücadele edebilmemizin ilk şartıdır. Aşağıdaki kısa tanımlar bu konuda bize yardımcı olabilir:

a. Psikolojik Şiddet

Duygusal şiddet olarak da adlandırılan psikolojik şiddet gözle görünür izler bırakmaz; ancak bu, onun önemsiz olduğu anlamına gelmez. Çünkü psikolojik şiddet ruh sağlığımızda ve duygularımızda derin izler bırakabilir.

Genellikle psikolojik şiddetin ardından diğer şiddet türleri de gelir. Bu nedenle aşağıdaki örneklerden bir ya da birkaçını yaşadığımızda sürekli hale gelmesine izin vermeden mutlaka içinde bulunduğumuz durumdan çıkmak için yollar aramalıyız.

Psikolojik şiddetin en sık karşılaşılan biçimleri;

- Yalnızken ve/veya başkalarının yanında bağırarak, hakaret etmek, küfretmek, aşağılamak, küçümsemek
- Tehdit etmek; bize veya çocuklarımıza/yakınlarımıza zarar vermekle/ öldürmekle tehdit etmek. İstediklerini yapmazsak kendine zarar vermekle tehdit etmek. Çocuklarımızı almakla/kaçırmakla tehdit etmek
- Şantaj yapmak
- Nasıl giyineceğimize, nereye gideceğimize, kimlerle görüşeceğimize karar vermek; nerede olduğumuzu kontrol etmek; bu konularda baskı yapmak
- Başka kadınlarla kıyaslamak
- Kıskançlık bahanesiyle sürekli kontrol altında tutmak
- Arkadaşlarımızla/ailemizle/yakınlarımızla ilişkilerimizi sınırlamak (izole ederek yalnızlaşmamıza neden olmak)
- Kendimizi geliştirmemize engel olmak
- Yaşadığımız şiddetin sorumlusu olarak yine bizi göstererek suçlamak
- Kültürel farklılıklarımızı reddetmek, bastırmaya çalışmak veya bu gerekçeyle kötü muamelede bulunmak
- Başka erkeklerle konuştuğumuzda öfkelenmek, sadakatsiz olduğumuz konusunda şüpheli olmak
- Evden çıkmayı yasaklamak, kilit altında tutmak
- Bizi kendi ailesi ile birlikte oturmaya zorlamak, aile konutunu birlikte seçmemek
- Çocuğumuzun gelişimi, eğitimi gibi konularda eşit söz hakkımızı kullanırmamak

b. Fiziksel Şiddet

Doğrudan temas ederek veya bir eşya, bir araç, bir hayvan ya da fiziksel üstünlük kullanılarak korkutucu, tehdit edici bir beden dili, yüksek ses tonu ve tahakküm edici jest ve mimiklerle sergilenen her tür tutum ve davranışı içerir. Kısaca bedenimize yönelik her türlü saldırıdır.

Kaba kuvvetin bir korkutma, sindirme ve cezalandırma aracı olarak kullanılması olarak da tanımlayabileceğimiz fiziksel şiddetin en sık karşılaşılan biçimleri şunlardır;

- İtip kakmak, tokatlamak, tekmelemek, yumruklamak, hırpalamak, saçımızı çekmek, kolumuzu bükmek, boğazımızı sıkmak, bağlamak, sert bir cisim fırlatmak, vb.
- Kesici/vurucu aletlerle ya da yakıcı maddelerle (kaynar su, kezzap, sigara, vb.) bedenimize, yakınlarımıza ve eşyalara zarar vermek
- Sağlık hizmetlerinden yararlanmamıza engel olarak bedenimize zarar vermek
- Sağlıksız koşullarda yaşamaya mecbur bırakmak
- İntihar etmemiz için zorlamak
- Kasten öldürmek
- Düşük yapmamıza neden olmak
- Sıkıştırmak, bir yere kilitlemek, tehlikeli bir yerde yalnız bırakmak, korktuğu bir şeyle baş başa bırakmak

c. Cinsel Şiddet

Tanıdığımız veya tanımadığımız herhangi bir kişinin, rızamız olmaksızın ev ya da işyeri dâhil herhangi bir ortamda bize karşı cinsel içerikli eylemde bulunması ya da buna kalkışması, istenmeyen cinsel ifadeler kullanması ya da baskı yoluyla cinselliğimiz üzerinde dayatmada bulunması cinsel şiddettir. Cinsel şiddet bazen hiç tanımadığımız biri tarafından, çoğu zamansa evde, iş yerinde ya da arkadaş ortamında tanındığı-

mız kişilerce uygulanır. Tanıdığımız birinin uyguladığı cinsel şiddeti fark etmekte zorlanabiliriz. Cinsel şiddeti daha iyi tanımlayabilmek için şu örneklerden yararlanabiliriz:

- Bizi istemediğimiz yerde/istemediğimiz zamanda/is-temediğimiz biçimde cinsel ilişkiye zorlamak (razı olmadığımız her türlü cinsel eylem)
- Sözle (cinsel içerikli şakalara, tekliflere, cinsel içerikli görsellere maruz bırakmak) veya fiziksel yolla taciz etmek (teşhircilik yapmak, pornografik görüntüler izlemeye zorlamak)
- Tecavüz etmek
- Zorla ilaç, alkol veya uyuşturucu madde kullanılarak cinsel ilişkiye zorlamak
- Cinsel organlarımıza zarar vermek
- Kadın bedenini ve cinselliğini aşağılayacak şekilde konuşmak
- Cinsel özelliklerimiz bakımından bizi başka kadınlarla kıyaslamak
- Çocuk doğurmaya veya kürtaja zorlamak
- Fuhşa zorlamak
- Sözle, elle sarkıntılık; dijital ortamda cinsel içerikli fotoğraf, video, mesaj göndermek
- İstenmeyen öpme, dokunma ya da okşama gibi cinsel temas durumları
- Erken yaşta ve zorla evlendirmek

d. Ekonomik Şiddet

Yaşamımızı sürdürebilmek için gereksinim duyduğumuz ekonomik olanaklardan mahrum bırakılmamıza, ekonomik kaynakların ve paranın üzerimizde bir yaptırım, tehdit ve kontrol aracı olarak düzenli bir şekilde kullanılmasına ekonomik şiddet denir. Bu şiddetin yaygın örnekleri şunlardır:

- Çalışmamıza engel olmak
- İstemediğimiz işte zorla çalıştırmak/kazancımıza el koymak
- Para vermemek, kısıtlı para vermek, az para vererek çok şey beklemek
- Aileyi ilgilendiren ekonomik konularda bize bilgi vermemek, bu konulardaki kararları fikrimizi sormadan tek başına almak
- Paramızı ve kişisel mallarımızı elimizden almak
- İş hayatımızı olumsuz engelleyecek kısıtlamalar getirmek (iş gezilerine, toplantılara, kurslara katılmamıza engel olmak)
- İş bulmamızı kolaylaştırıcı becerileri geliştirecek etkinlikleri engellemek
- İş yerinde olay yaratarak işten atılmamıza neden olmak
- Zorla borç aldırarak, kredi çektirmek, kefil yapmak
- Ortak edinilmiş mallara zarar vermek
- Aile konutu hakkında fikrimiz ve onayımız olmadan tek başına kararlar almak (satmak, kira sözleşmesini feshetmek, vb.)
- Miras payını almamamız ya da erkek akrabamıza devretmemiz için baskı yapmak

e. Tek Taraflı Israrlı Takip

Tek taraflı ısrarlı takip; sözlü, yazılı olarak ya da herhangi bir iletişim aracını kullanarak bizi fiziksel veya psikolojik açıdan korkmuş ve çaresiz hissettiren, güvenliğimizden endişe duymamıza neden olan her türlü tutum ve davranıştır. Israrlı takip uygulayan kişi aile üyelerimizden ya da arkadaşlarımızdan biri olabileceği gibi hiç tanımadığımız birisi de olabilir. Tek taraflı ısrarlı takibin en yaygın örnekleri şunlardır:

- Takip etmek, gözetlemek
- İstenmeyen ve ısrarlı telefon aramaları yapmak; mesajlar, mektuplar veya e-postalar göndermek

- İş yerimizde ya da yaşadığımız yerde beklemek, haklı bir sebep olmaksızın karşımıza çıkmak, isteğimiz dışında hediyeler göndermek
- İletişim bilgilerimizi internette veya sosyal medyada yayımlamak
- Hakkımızda asılsız dedikodular yaymak
- Duygu sömürsü yapmak gibi irademizi etkilemeye yönelik davranışlarda bulunmak (görüşmezsek intihar edeceğini söylemek vb.)

Ayrıldığımız ya da halen birlikte olduğumuz sevgilinin ya da eşin sürekli bizi izlemesi ve takip etmesi de ısrarlı takip örneğidir. Takip davranışı, bizde korku uyandırmayı, bize gözdağı vermeyi, bizi güvencesiz hissettirmeyi ve kontrol etmeyi hedefler. Eski sevgilinin ya da eşin haber vermeden veya davet edilmeden evimize ya da okulumuza gelmesi, her yerde karşımıza çıkması, sürekli hediye veya çiçek alması veya göndermesi, arkadaş çevremizle iletişim kurması ve bilgi almaya çalışması, eşyalarımıza zarar vermesi de ısrarlı takip davranışı örnekleridir.

f. Kadın Ticareti

Kadın ticareti bir suç ve kadına yönelik şiddetin en ağır biçimlerinden biridir. Biz kadınların insan tacirleri tarafından zorla çalıştırılmamız, hizmet ettirilmemiz, fuhuş yaptırılmamız, esaret altına alınmamız ya da vücudumuzdaki organları vermemiz için tehdit, baskı, zor kullanılarak veya çaresizliğimizden yararlanma ve aldatma ile kaçırılarak ülke dışına ya da ülke içinde başka bir yere götürülmemiz ve bulundurulmamız kadın ticaretidir.

Kadın ticareti, kimi zaman sömürülerek ücretsiz veya verdiğimiz hizmete göre çok düşük bir ücretle çalıştırılmamız veya insan onuru ile bağdaşmayan çalışma ve konaklama koşullarına tabi kılınmamız şeklinde gerçekleşir. Kadın tacirleri tarafından fuhşa zorlanmamızın dışında, konsomatrislik, masaj yapma ya da başka işler için zorlanmamız da karşılaşılabileceğimiz durumlardandır. Bazen fiziksel şiddet kullanılarak, bazen bize veya yakınlarımıza, bizim ya da yakınlarımızın eşyalarına zarar verilmesi, özel fotoğraf veya görüntülerimizin yayınlanması ya da özel bilgilerimizin ifşa edilmesi ile tehdit edilebiliriz. İnsan tacirleri kimi

zaman iş bulma veya evlenme vaadi, manken ya da sanatçı yapılacağıımız vaadiyle de karşımıza çıkabilir. Kimi zamansa işsiz, yoksul veya ağır bir borç yükü altında olanlarımız ya da engelli olanlarımızın zor durumundan yararlanırlar. Bu şiddeti uygulayanlar kimi zaman üzerimizde denetim kurmaya çalışan babamız, patronumuz, ustamız, erkek arkadaşımız gibi yakınımızdaki kişiler olabilir.

Yasal evlilik yaşı olan on sekizden küçük çocukların evlilik adı altında bir arada yaşamaya zorlanması uluslararası sözleşmelere göre kadın ticaretidir. Bu tür birlikteliklere aracı olanlar ve bu tür birlikteliklere çocukları zorlayanlar Ceza Yasasının 80. maddesine göre insan ticareti suçunu işlemiş olurlar. Yasal evlilik yaşı olan on sekizden büyük kadınların zorla ve para karşılığı evlendirilmesi de uluslararası sözleşmelere göre kadın ticaretidir.

g. Flört Şiddeti

Sevgilimiz/partnerimiz olan kişinin bize karşı fiziksel, cinsel, psikolojik ve dijital şiddet içeren davranışlarda bulunması flört şiddeti olarak tanımlanır. Sevgilimiz/partnerimiz olan kişi bu yollar aracılığıyla üzerimizde egemenlik kurmayı ve bizi kendisine ve ilişkiye bağımlı kılmayı, kontrol etmeyi amaçlar. Flört Şiddeti, flört ilişkilerinin başladığı 13-23 yaş aralığında yaşanan ilişkilerde rastlanan şiddet türüdür. Flört şiddetine uzun süre maruz kaldığımızda kendimizi güçsüz hissedip bu sürecin içinden çıkacak gücü bulamayabiliriz. Yakınlarımızdan bize yönelen her tür şiddet davranışında olduğu gibi burada da yaşadığımız şiddetin adını koymakta zorlanabiliriz. Yandaki örnekler bize yardımcı olabilir:

- Sevgilisinde/partnerinde korku uyandıracak, onun kendine olan güvenini ve saygısını zedeleyecek konuşmalar yapmak
- Başkalarının önünde küçük düşürmek, isim takıp alay etmek, aşağılamak, iftira, hakaret, küfür etmek, ne yapması, ne giymesi gerektiğini söylemek
- "Koruma" veya "namus" bahanesi ile müdahale etmek

- Kıskançlık davranışı; başkaları ile ilişkilerini kısıtlamak; sırlarını başkalarına söyleme gibi psikolojik şiddet içeren davranışlar
- Tokatlama, yumruklama, itekleme, saçını çekme gibi kasıtlı fiziki saldırılar
- Cinsel ilişki veya yakınlık için zorlamak; zorla öpmek; istenmediğini bildiği halde cinsel yakınlık ya da ilişki kurmak için ısrar etmek; alkol ve benzeri madde etkisi ile veya başka bir nedenle bilincimiz yerinde olmadığı zamanlarda cinsel birliktelik kurmak; cinsel birliktelik sırasında, öncesinde veya sonrasında istenmeyen davranışlar göstermek

h. Dijital Şiddet

İnternet, cep telefonları vb. dijital medya araçlarıyla ısrarlı takip edilmemiz ile psikolojik, cinsel veya ekonomik zarar vermeyi amaçlayan saldırılar dijital şiddet olarak ayrıca adlandırılır.

Dijital şiddetin en sık karşılaşılan biçimleri;

- İnternet veya cep telefonu ile sürekli mesaj göndermek ya da aramak; yanıt vermemizi, yer bildirimi yapmamızı, internet/telefon operatörleri üzerinden fotoğraf göndermemizi istemek, bu şekilde takip etmek, kontrol etmek
- Bizi fotoğraf veya video göndermeye zorlamak; fotoğraf veya görüntülerimizi zorla veya gizlice çekmek
- Rızamızla veya zorla çekilen fotoğraf veya görüntülerimizi iznimiz olmadan internet üzerinden yaymak veya yaymakla tehdit etmek
- E-posta ve sosyal medya sitelerindeki üyelik şifrelerimizi alıp e-posta kutumuzu ve sosyal medya hesaplarımızı kontrol etmek, buradaki bilgilerle bizi denetlemek
- Sosyal paylaşım sitelerinde bizi küçük düşüren, hakaret ve nefret içeren yorumlarda bulunmak

- Telefonumuzu veya bilgisayarımızı karıştırmak
- Zarar vermek amacıyla hakkımızda bilgi toplamak; özel hayatımıza ilişkin belgeleri, görüntüleri paylaşmak
- Web sitemizi, internet hesaplarımızı ele geçirmek; adımıza internette sahte hesaplar açmak
- Cinsel içerikli mesajlar paylaşmak
- Özel yazışmalarımızı, görüşmelerimizi başkalarıyla paylaşmak
- Sosyal medyada kimlerle arkadaş olacağımıza, ne paylaşıp ne paylaşmayacağımıza karışmak; sosyal medya hesaplarımızı kapatmaya zorlamak

i. Mobbing (Yıldıрма)

İş yerinde bir veya birden fazla kişi tarafından diğer kişi ya da kişilere üstleri, eşit düzeyde çalışanlar ya da astları tarafından sistematik biçimde uygulanan her tür kötü muamele, tehdit, şiddet, aşağılama vb. davranışlara mobbing ya da diğer bir deyişle yıldırma denir. Örneğin, işverenimizin diğer çalışanlardan farklı olarak bizi sürekli eleştirmesi, düzenli olarak zor işleri bize vermesi, sürekli olarak mesaiye kalmamızı istemesi ve kalamadığımızda ya da işler yetişmediğinde diğer çalışanların önünde aşağılaması gibi davranışlar mobbing oluşturur. Mobbing bazen bunu uygulayan kişinin cinsel ya da başka bir isteğini reddetmemiz üzerine, o kişi tarafından intikam duygularıyla bizi yıldırma için uygulanabilir. Ancak bazen de hiçbir neden olmadan sadece kadın olduğumuz için bu tür davranışlara maruz kalabiliriz.

3. Kadına Yönelik Şiddet Döngüsü

Yakın ilişkilerde maruz kaldığımız şiddet çoğunlukla üç aşamalı kısır bir döngüyü içerir ve eğer bir noktasında kıramazsak yoğunlaşarak devam eder.

Birinci Aşama (Gerginlik Evresi): Erkek çeşitli sebeplerle gerilim yaratır, kıskançlık davranışı sergiler, tartışma çıkartır, en küçük konular dahi kavgaya dönüşür. Kadını kontrol altında tutmaya çalışır; istediği gibi davranmadığında ise tehdit eder. Kadın durumu kontrol edebileceğini düşünür, gerginliği azaltmaya çalışır; ancak gerginlik gittikçe artar.

İkinci Aşama (Şiddet Evresi): Fiziksel veya cinsel şiddetin görüldüğü aşamadır. Erkek fiziksel veya cinsel şiddet uygular, hemen arkasından bahaneler bulur; uyguladığı şiddet nedeniyle başkalarını, hatta kadını suçlar. Bu aşamada şiddet tokat veya tartaklama şeklinde görülebileceği gibi, yaralama ve cinayete kadar artabilir. Kadın şiddet karşısında kendini korumaya ve erkeği sakinleştirmeye çalışır; ancak bu mümkün olmaz. Bu nedenle kadın kendisi ve varsa çocukları için şiddeti en az zararla atlatmaya çalışır.

Üçüncü Aşama (Balayı/Uzlaşma Evresi): Erkek özür diler, yaptıklarını telafi etmeye çalışır, hediyeler alır. Gerilim azalır, erkek bir daha asla yapmayacağına dair sözler verir. Ancak bu aşama uzun sürmez; erkek bir süre sonra tekrar gerilim yaratır ve döngünün başına, yani ilk aşamaya dönülür. Şiddetin uzun yıllar devam ettiği ilişkilerde ise üçüncü aşamanın artık yaşanmadığı görülebilir.

4. Şiddetin Kadınlar Üzerindeki Etkileri

Şiddetin kadınlar üzerinde birçok farklı etkisi olmakla birlikte, kadına yönelik erkek şiddeti yaralanma ve ölümlere yol açan nedenlerin başında gelir. Kadına yönelik şiddetin etkilerini her kadın farklı şekilde ve yoğunlukta yaşayabilir. Bazı ortak veya çok rastlanan etkileri şöyle sıralayabiliriz:

Psikolojik Etkiler: Utanma, suçluluk, korku, öfke, endişe, yalnızlık hissi, başarısızlık hissi, yetersizlik hissi, insanlara güvenmekte zorluk çekme, değersizlik hissi, düşük özgüven, istismarı önemsememe veya inkar etme, kendinden memnun olmama, kaygı, travma sonrası stres bozukluğu, depresyon, konsantrasyon güçlüğü, intihar fikri ve girişimi, kendine zarar verme, öfke patlamaları.

Fiziksel Etkiler: Yaralanma, sakatlık, yeme ve uyku bozuklukları, fiziksel şiddet nedeniyle oluşan rahatsızlıklar (kronik ağrılar, geçici felç, kemik kırılması, çürükler, sağırılık vb.), bayılma, cinsel yolla bulaşan hastalıklar, alkol ve madde bağımlılığı, sağlık sorunlarının ihmal edilmesi, ölüm, kürtaj, artan düşük ve ölü doğum oranları, istemediği sayıda çocuk sahibi olma.

Toplumsal Etkiler: Toplumsal izolasyon, erken evlilik, erken anne olma, anne ve bebek kaybı, ciddi oranda okul ve iş devamsızlıkları, okul ve iş kayıpları, ekonomik zarar (iş göremez durumda olmak), şiddetin bir sonucu olarak yoksullaşma, bozulan aile ilişkileri, çocukların fiziksel, duygusal ve toplumsal ihtiyaçlarına yeterli düzeyde cevap verememek.

5. Şiddetten Uzaklaşmak Neden Zordur?

2014 yılında Hacettepe Üniversitesi tarafından tüm Türkiye’de gerçekleştirilen “Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması”, şiddete maruz kalan kadınların %44’ünün yaşadıklarından hiç kimseye bahsetmediğini ve şiddetle tek başına mücadele etmeye çalıştıklarını gösteriyor. Kimseye anlatmamanın ardındaki sebepler arasında utanmak, suçlanacağını düşünmek, yaşadığı şeyin şiddet olduğunu fark edememek, şiddeti hak ettiğine inanmak, kimsenin kendisine inanmayacağını ya da inansa bile önemsemeyeceğini düşünmek, anlattığı anlaşılırsa şiddetin artacağından korkmak, tekrar yaşanmayacağını umut etmek yer alıyor.

Kadınların maruz kaldıkları şiddete karşı verdikleri tepkiler, içinde bulundukları koşullara ve şiddetin düzeyine göre değişebilir. Yaşadığımız toplum tarafından hayatımız boyunca bize öğretilen yargıların etkisiyle gelişen suçluluk duygusu ve şiddeti hak ettiğine inanma gibi düşünceler bizi engelleyebilir. Ayrıca şiddet içeren her ilişki sadece şiddet eylemlerinden oluşmayabilir. İlişkide iyi ve kötü dönemlerin birbirini izlemesi sevgi ve nefret duygularını benzer yoğunlukta hissetmemize neden olabilir. Bu da şiddet ilişkisinden uzaklaşmayı zorlaştırabilir. Ayrıca tepki vermeme, küsme, susma, cinsel ilişkiden kaçınma gibi tepkiler, pasif direniş tepkileri olarak da görülebilir.

6. Kadına Yönelik Şiddet Hakkında Yanlış İnanışlar

Kadına yönelik şiddete dair toplumda yaygın olarak görülen bazı yanlış inanışların şiddeti meşrulaştıran, şiddete maruz kalan kadınları ise yalnızlaştıran etkileri olduğunu gözlemliyoruz. Bu yanlış inanışlara dair bilgi sahibi olmak ve nerede olursa olsun karşılaştığımızda itiraz etmek kadına yönelik şiddetle mücadelenin önemli bir parçasıdır. Aşağıda en yaygın bazı yanlış inanışlara örnekleri görebilirsiniz:

"Eğitimsiz/işsiz/yoksul erkekler şiddet uygular."

2014 yılında gerçekleştirilen *"Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması"*na göre, yüksek refah düzeyine sahip hanelerde fiziksel veya cinsel şiddet oranı %31'dir. Yani refah düzeyi yüksek her üç erkekten biri fiziksel veya cinsel şiddet uyguluyor ki, bu oran hiç düşük değildir. Aynı grupta psikolojik şiddet uygulama oranı ise %41,4 ile daha da fazladır.

"Erkekleri yetiştiren annelerdir. Şiddet uygulamalarının nedeni de bu yetiştirme tarzıdır."

Bu söylem, ailede babanın rolünü görmezden gelen, çocuk yetiştirmeyi yalnızca annelerin görevi olarak görerek şiddetin sorumluluğunu yine kadınların üzerine yükleyen suçlayıcı bir söylemdir. Çocuklar aile içinde anne ve babanın ilişkisini görerek büyür ve en çok da bu gözlemlerinden öğrenirler. Ayrıca yaşam boyu anne ve babadan başka, ailedeki diğer erkekler, asker ve polis gibi eril şiddetin simgesi olan modeller, şiddet içerikli bilgisayar oyunları, medyanın etkisi vs. göz ardı edilmemelidir. Her çocuk toplum içinde var olur ve erkek egemen sistemin söylemlerinden ve değerlerinden etkilenir. Şiddet uygulamanın sorumluluğunun tamamen uygulayan erkeğe ait olduğu ise unutulmamalıdır.

"Şiddet uygulayan erkeklerin önemli psikolojik sorunları vardır."

Yoğun düzeyde şiddet uygulayan erkeklerin sınırlı sayıdaki bir kısmında psikolojik/psikiyatrik sorunlar olabiliyor; ancak bu durum kadına yönelik şiddetin gerekçesi değildir. Zira kadınların da önemli psikolojik/psikiyatrik sorunları olmakla birlikte çoğunlukla erkeklere şiddet uygu-

lamıyorlar. Ayrıca şiddet uygulayan erkeklerin çoğunun psikolojik sorunu olmayan sıradan erkekler olduğunu biliyoruz. Zaten kadına yönelik şiddetin gerek ülkemizdeki gerekse dünyadaki yaygınlığı göz önünde bulundurulduğunda bu kadar çok sayıdaki şiddet uygulayan erkeğin psikolojik/psikiyatrik sorunları olduğunu ileri sürmek gerçekçi değildir.

"Alkol, şiddetin en önemli nedenidir."

Yapılan araştırmalar alkolün, şiddet uygulama konusunda erkeğe cesaret verebildiğini, şiddeti tetikleyebildiğini ancak şiddetin nedeni olmadığını gösteriyor. Zira her alkol alan erkek kadına yönelik şiddet uygulamıyor, ayrıca hiç alkol almayan erkekler de şiddet uygulayabiliyor.

"Aile içinde kadına uygulanan şiddet sadece o ailenin sorunudur, kimseyi ilgilendirmez."

Kadına yönelik şiddet pek çok kadının sakat kalmasına, ölmesine, eğitimden yoksun kalmasına neden oluyor. Tüm bunlar hem toplum sağlığını hem de ülkenin ekonomik ve sosyal gelişimini etkiliyor. Dolayısıyla aile içinde kadına yönelik şiddet sadece ailevi bir sorun değil, başta kadınları etkileyen ciddi bir toplumsal sorundur. Şiddet hangi koşulda uygulanırsa uygulansın, suçtur ve kamusal düzeyde de mücadele edilmelidir.

"Kadınları en çok kadınlar ezer."

"Kayınvalide-gelin" ilişkisi bu konuda en çok verilen örnektir. Yıllar boyunca ezilerek güçsüzleştirilen kadınların, doğurganlık dönemlerinin sonunda oğulları üzerinden güç kazanması ve bu gücü kendisinden "zayıf" bir kadın üzerinde uygulayabilmesi, erkek egemenliğinin yarattığı bir sonuçtur. Bu durum gerek özel, gerekse kamusal alanda kadınların yaygın biçimde erkeklerden ve erkek egemen sistemden şiddet gördükleri gerçeğini değiştirmez.

"Kadın şiddet görmüşse bunu hak etmiştir."

Bu söylem, kadının erkeğe göre ikincil konumda olduğunu, erkeğe itaat etmesi gerektiğini, itaat etmediğinde ise cezalandırılabileceğini savunan bir bakıştır. Ancak eşitler arasındaki ilişkilerde itaat zorunluluğu

ve cezalandırma olamaz, dolayısıyla erkeğin kadına şiddet uygulama hakkı yoktur. Kadınların şiddete maruz kalmalarına rağmen uzun yıllar bu ortamdan ayrılamamaları, şiddeti hak ettikleri şeklinde yorumlanabiliyor. Halbuki şiddet gören kadının bu ortamdan ayrılamamasının ekonomik bağımlılıktan toplumsal baskılara, kocasının tehditlerinden yetersiz destek mekanizmalarına kadar birçok sebebi vardır. Şiddetin bir suç olduğu daima göz önünde bulundurulmalı, kadınların hiçbir koşulda şiddeti hak etmediği unutulmamalıdır.

7. Şiddete Maruz Kaldığımızda Ne Yapabiliriz?

Şiddete maruz kaldığımızda yararlanabileceğimiz yasal haklarımıza, destek alabileceğimiz kurum/kuruluşlara ve başvuru yaparken dikkat etmemiz gerekenlere dair detaylı bilgiyi Kadın Dayanışma Vakfı'ndan ve Vakfın "Kadına Yönelik Şiddet Karşısında Yasal Haklarımız" kitapçığından öğrenebiliriz.

Şiddete maruz kaldığımızda kendi güvenliğimizi ve varsa çocuklarımızın güvenliğini hızlıca sağlayabilmemiz amacıyla alabileceğimiz önlemlere ve destek için başvuracağımız yerlere ilişkin bir güvenlik planı geliştirebiliriz. Örnek güvenlik planını Kadın Dayanışma Vakfı'ndan edinebiliriz.

KADIN DAYANIŞMA VAKFI

Mithatpaşa Cad. No:61/12 06420 Kızılay/Ankara

Tel : (0312) 430 40 05 – 432 07 82

E-posta: bilgi@kadindayanismavakfi.org.tr

www.kadindayanismavakfi.org.tr

[kadindayanismavakfi](https://www.facebook.com/kadindayanismavakfi)

[kadin_dv](https://twitter.com/kadin_dv)

[kadindayanismavakfi](https://www.instagram.com/kadindayanismavakfi)